



Struggling Children

Show# 323 | May 22nd 2021

Riddles of the Week

#1

רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה א

כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים, וידוי זה מצות עשה.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מט עמוד ב

על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור - מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו.

#2

רמב"ן במדבר פרק ה פסוק כ

הנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל בהיותם רובם עושים רצונו של מקום, כי חפץ למען צדקו ליסר הנשים שלא תעשינה כזמת יתר העמים, ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שכינה בתוכם. ולפיכך פסק הענין הזה משעה שנתקלקלו בעבירות, כמו שאמרו (סוטה מז א) משרבו הנואפים פסקו מי סוטה, שנאמר (הושע ד יד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם עם הזונות יפרדו ועם הקדשות יזבחו ועם לא יבין ילבט. ואין הכתוב אומר שתהיינה הנשים הנואפות פטורות מן העון בעבור שבעליהן נואפים, רק שלא יעשה בהן הנס הגדול הזה שהוא נעשה להם לכבודם ולהיותם עם קדוש, והם לא יבינו בטובה הזאת ולא יחפצו בה, וזהו שאמר "ועם לא יבין ילבט", כלומר ילכד בסכלותו. וכן ואויל שפתים ילבט (משלי י ח), תרגם המתרגם הירושלמי, וסכלא בספותיה מתאחד:

רמב"ן פרשת תזריע פרק יג פסוק מז

והבגד כי יהיה בו נגע צרעת - זה איננו בטבע כלל ולא הווה בעולם, וכן נגעי הבתים, אבל בהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח השם עליהם תמיד להעמיד גופם ובגדיהם ובתיהם במראה טוב, וכאשר יקרה באחד מהם חטא ועון יתהוה כיעור בבשרו או בבגדו או בביתו, להראות כי השם סר מעליו. ולכך אמר הכתוב (להלן יד לד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, כי היא מכת השם בבית ההוא. והנה איננו נוהג אלא בארץ שהיא נחלת ה', כמו שאמר (שם) כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה, ואין הדבר מפני היותו חובת קרקע, אבל מפני שלא יבא הענין ההוא אלא בארץ הנבחרת אשר השם הנכבד שוכן בתוכה:

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the Question 5 *click here*

Answers to the Question 6 *click here*

Answers to the Question 7 *click here*

Answers to the Question 8 *click here*

Answers to the Question 9 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Comments on the show 5 *click here*

Headlines 3

Comment 1 *click here*

Show Suggestions

Suggestion 1 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

Hi, I enjoy your shows very much, thank you

My answers for the 3 riddles

Question #1)

אפשר לומר בשיטת הרמב"ם ע"פ מ'ש במנחת חינוך מצוה שסד אות א, שבהרהר בתשובה בלבד נעשה צדיק גמור אבל גם צריך לעשות תשובה שהוא מצוה נפרדת, ומה שכל הרמב"ם שחווה צריך להתוודות הוא לא סתירה במה שכל בגמרא שבהרהר לבד נעשה צדיק גמור, זה אמת שנעשה צדיק גמור, אבל עדיין צריך להתוודות.

ואף לשיטת האור זרוע שבכדי להשתנות מרשע לצדיק אין מספיק להרהר בתשובה אלא צריך גם לומר וידוי, אפשר לומר מה שכל במשנת יעב"ץ שכוונת הגמרא שהאישה מתקדשת שיש לחוש שהרהר בתשובה, כוונתה שיש לחוש שקודם הקידושין הרהר בתשובה "ואמר וידוי".

Question #2)

אפשר לומר חילוק בן נגעים לסוטה, בסוטה הוא דבר שתלוי בעשיות בני אדם, ואין אפשרות בעולם לעשות המצוה אלא בנס מן השמים, וזה דבר שלא נמצא בשום מצוה, שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, וכל "דיני המצוה" תלוי רק בנס מן השמים, אבל בנגעים הוא אינו בדרך הטבע עצם הנגע, אבל "משפטי התורה" ודיניה אינו תלוי בנס, ואפשר לקיימו בדרך הטבע

או אפשר לומר מה שכל הרה"ק מקלויזענבורג זצ"ל, שנגעים אצל אמות העולם הוא דרך הטבע (משנה בנגעים שאין הנכרים "מטמאים" בנגעים, מזה נראה כי ענין הנגעים שייך גם אצל אמות העולם), ורק בישראל הוא אינו בדרך הטבע, כדברי הכתוב כל המחלה אשר שמתי במצריים לא אשים עליך, ואם אירע בדבר הזה ששלחו לו מן השמים נגעים שלא כדרך הטבע אצל בני ישראל סימן בדבר כי חוטא הוא, ובכן מבואר מה שלא הזכיר הרמב"ן גם את ענין הנגעים כדבר התלוי בנס כיון שיש בו גם צד טבעי, ששייך אצל אמות העולם, ואינו דומה לסוטה שתלוי לגמרי בענין נסיי, בלא שום צד טבעי

Question #3)

אפשר שמואל היה נזיר שמשון שמותר לטמא למתים (דלא כרמב"ם שנזיר עולם היה).

שמואל הרג לאגג ע"י שליח ושליחו של אדם כמותו (ילקוט הגרשוני), או עם פשוטי כלי עץ.

א"ל ר' נהוראי דס"ל דשמואל היה נזיר, אתיא כמ"ד דמתי עו"ם אינם מטמאין אפי' במגע.

א"ל שמואל עשה ע"פ הוראת שעה.

תודה רבה

Alter Wagschal

Monroe NY

In regard to the question of aren't the nations already obligated in the mitzvos presented
Riddle 1:

A (עזיבת החטא) since he did enough of a תשובה to make him a צדיק גמור (עזיבת החטא), but that does not mean his עבירות were נתכפר. Similar to aveiros which are only מתכפר through death, but that does not mean that one who did such aveiros cannot be considered a tzaddik until he dies.

(מנחת חינוך מצה שס"ד. ראה גם המצו"ב מלקוטי שיחות חלק ל"ח ע' 18 ואילך – ביאור נפלא בגדר מצות תשובה לדעת הרמב"ם).

Riddle 2:

The Ramban on sotah refers specifically to התורה – כל משפטי התורה – we don't find anywhere else that we decide a פסק דין based on a miracle. Whereas by נס the נס is only showing us the מציאות but it is not a means of deciding a halachic ruling.

(כסף מזוקק פ' תזריע. ועוד)

Riddle 3:

Horav Chaim Kanievsky answers that Shmuel must have killed Agag through others. Because it was done at his command it is considered as if he did it himself.

(טעמא דקרא שמואל א. ראה גם אור המאיר קו"א סי' ל. ועוד)

All the best,

A gut voch. Some answers to this week's riddles:

1) The Minchas Chinuch (Mitzva 364, 1) raises this issue and answers that the Rambam is referring to atonement for past sins, for which verbal viduy is necessary, while the gemara in Kidushin is referring to the possibility of his being a tzadik going forward, which can be accomplished by mentally repenting and intending to refrain from sinning in the future and is independent of the state of atonement of his prior sins.

**וּנְרָאָה לֵאלֹהִים קִשְׁיָהּ אִם נֹאמַר דְּאִינוּ מִתְּכַפֵּר בְּלֹא וִידוּי דְּזָרִים מֵהָא
דְּאִמְרִינן בְּקִדּוּשֵׁין אֲפִילוּ רִשְׁעֵי גַמּוּר אִמְרִינן שְׂמַח הִרְהַר תְּשׁוּבָה
בְּלִבּוֹ וְהוּא לְדִיק כְּמוֹ שֶׁהִקְשִׁינוּ לְעֵיל, דְּבִצְחָתָא לְדִיק וְרִשְׁעֵי אִינוּ תְּלוּי בְּכַפְרָה
כְּלָלִי, דֵּהֲאִי שְׂעִירוֹת חֲמוּרוֹת דְּאִין מִתְּכַפֵּר בְּתְשׁוּבָה כְּמִצְוָה לְקַמֵּן [אֹת
כ"צ^ה], וּמ"מ כִּיּוֹן שְׂמִתְחַרְט וְשָׂז הוּא לְדִיק, הִכָּא נִמְי נְהִי דְּאִין לֹא כְּפָרָה
בְּתְשׁוּבָה בְּלִבּוֹ מ"מ הוּא לְדִיק כִּיּוֹן שְׂמִתְחַרְט לְפָנֵי קוּנּוּ יִת', וְאִינוּ תְּלוּי
בְּכַפְרָה כְּלָל, כֵּן נִרְאָה פְּשׁוּט.**

2) The answer that came to my mind upon hearing the question is that there is a difference between the case of a sota, in which the neis is deciding the outcome of the matter, and tzara'as, in which the neis is its existence but isn't deciding any outcome per se (if anything, that job would belong to the inspecting Kohen). And indeed Rav Dovid Kviat (Sukas Dovid, Metzora 12/Vol. 3 p. 173) brings an answer along these lines but with a twist: he focuses on the word "kavua" and stresses that the difference is that tzara'as appears as a nais but cannot be "brought on" intentionally. In contrast, the neis of the sota can be caused to occur at any time to decide the sota's fate by following the procedures outlined in the Torah. (He then goes on to reconcile this view with two other nisim that would seem to fit the bill of being able to be effected by human action: nobody invading Eretz Yisrael during the aliya l'regel and the double bounty in the sixth year for those who abide by the laws of shmita. He concludes that those two cases are considered at least partially b'derech hateva and thus sota is still alone as a true neis that is kavua.)

מי סוטה, ואפשר דלכך הוסיף הרמב"ן עוד מלה שהוא פלא וגם קבוע, הוסיף קבוע, היינו שיהי' נס בדרך קבועה זה מצינו, והיינו בנגעי בתים ובגדים זהו אינו בדרך קביעות, דנגעים זהו בא רק מן השמים ולא יש מעשה אדם בו כלל, וזהו בא רק להיחידים שרוצה ה' לעוררן ולא לכל אדם כן ולא לכל איש ייעשה כן בו, ורק למי שרוצין בו מן השמים שלא יתרחק מה' עושין ומעוררין לו והוי זה מזבח כפרה לו, ואי"ו מסור לבני אדם שהמה יפעלו זה, אבל במי סוטה זהו עושין לכל מי שיש עלי' ענין דין סוטה ולכולם ייעשה נס זה, וע"י מעשה בני אדם שאנו עושין סדר תורת הסוטה כל הכתוב בפרשה זו, ופועל זה בכל אשה ואשה, וזהו מקרי פלא ונס קבוע, וכזה כה"ג לא מצינו זה במקום אחר.

ומצינו לענין עליית לרגל, שהי' בזה נמי נס, שהרי הניחו את ארצם ובתיהם מבלי שמירה כלל מהשונאים והובטחו בהבטחה ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך לראות וכו' ומצינו נמי בענין מצות שביעית שהובטחו וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים, הנה שם זהו מכוסה מעט עם דרך הטבע נמי, שהרי התבואה נצמחת מהארץ בדרך הטבע ורק שיהי' בזה ענין ברכה רבה וזהו נמי לפעמים שבאה הברכה וגדל הרבה יותר, וכן בעליית הרגל הלא אינו נראה לעינים מה שלא שללו אותה האויבים, ולכן זה סוג אחר של נס, אבל מי סוטה זהו נס נגלה מה שיש בכח המי המאירים שתמות עי"ז אם זינתה ושתהי' לברכה אם לא נטמאת, וזהו שכתב הרמב"ם שאין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס כזה שהוא נס גלוי וקבוע לכל אחד ואחד.

3) The first answer that came to my mind upon hearing the question was that Shemuel was relying on "eis la'asos LaHashem hefeiru Torasecha". And indeed the Chizkuni uses this answer to explain why it was permitted for Shmuel to castrate Agag (according to those opinions who hold that that is what happened) despite the prohibition to do so.

כד. ומעוך (טו) מגזרת שם מעכו את דדי בתוליהם³⁹. וכרות פרש"י כביצים או בגיד (יו). וא"ת למאן דאמר⁴⁰ וישסף שמואל את אגג⁴¹ שסרסו הרי כתיב ובארצכם לא תעשו אלא י"ל הוראת שעה היתה (יח) כמו שמצינו בשמואל עצמו שהקריב עולה נקבה⁴², וגם הוא לא היה כהן והקריב, וגדעון כמו כנ⁴³ ואליהו כמו כן שהקריב בהר הכרמל⁴⁴ וכבר באו לירושלים ונאסרו הבמות. וכרות לא

Another, somewhat similar answer brought by the Noda B'Yehuda is that the affirmative mitzva that Shmuel did (killing Amalek) trumped the negative commandment of becoming tamei meis as a nazir.

חך בישון דבר זה כרחא
 לי משום דחגג כשזר
 לבדו מזרע עמלק וכל מי
 שהרגו מקיים עשה ועשה
 דוחה לתעשה ומה
 שיש להקשות הו"א אפשר
 לקיי' שניה' נסיק לבסוף.

A third answer brought by the Binyan Shlomo (Siman 10) is that Rav Nehorai, who holds that Shmuel was a nazir, derives that fact from Shimshon. So perhaps Shmuel was a nazir in the manner of Shimshon, who was permitted to be metamei b'meis.

וע"ז מתרץ כדברי ר' נהוראי דהיינו ר"מ [וכמו דאמרינן
 בעירובין י"ג] והוא ס"ל דון מינה ומינה (שבועות דף ל"א
 ע"ב) וכיון דעיקר הלמוד דשמואל היה נזיר ילפינן מג"ש
 משמשון אמרינן דון מינה דשמואל נזיר ומינה מה נזיר
 שמשון מותר לטמא למתים אף נזיר שמואל מותר
 לטמא מתים ושפיר טמא עצמו לאגג ועי' בתוי"ט דכתב
 ג"כ טעם על הרמב"ם במשנה זו אלו דברי מר אחי
 הגאון ז"ל ודו"ק].

There are additional answers that rely on all sorts of physical workarounds (e.g., a wooden sword, wearing gloves etc.).

As an aside, those who found this week's episode interesting may also enjoy listening to the first three "Divergence" themed episodes of the 18Forty podcast hosted by (previous Headlines guest) Rabbi Dovid Bashevkin. In each episode, he interviews a parent and child (Rabbi Daniel and Aliza Grama, Robyn and Benji Frisch and Rabbi Menachem and Gedalia Penner, respectively) whose lifestyles have diverged significantly and explores how they dealt with and continue to deal with the resulting challenges.

Best,

David Birnbaum

Hi! And יישר כוח on all that you do. Your Podcast brings a lot of light to so many people both directly, and ever more so indirectly.

Attached is my modest attempt to answer the riddle of the week:

1. Q: How does the rambam that says there is no kapara without viduy work with gemara in kidushin that says hirhur tshuva makes someone a tzadik gamur?

A: Based on the Minchat Chinuch: Tshuva and Kapara are two different things. The Rambam is saying that if someone is Chozer bitshuva, and is now going to go through the process of Kapara, he needs to do Viduy the same way if someone wants to get divorced they need to give a Get. However this doesn't mean that the tshuva was not accepted by HKB, just that the individual still doesn't have Kapara and needs to do something such as a korban in the time of the mikdash or just viduy today.

2. Q: ramban says sota is the only mitzva that is taluy bnes, however in tazria he says negaim are not derech hateva.

A: There is a difference between: זה and אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה The Rambans point with sota is that the

kiyum of the mitzva is taluy in a Nes, in negaim the reason the nega exists in the first place is a Nes, but the way in which the cohen deals with it are the mitzvot and those are not a Nes. So sota is the only Mitzva in which the outcome is taluy bnes

3. Q: shmuel was a nazir olam, how could shmuel be metame to agag.

A: 3 possible answers:

a. As we see from shimshon, you can be a Nazir olam with only the issur of cutting the hair, so perhaps he had Nezirut Shimshon. b. Those who hold shmuel was a Nazir may hold like the position that Kivrey Goyim are not metame.

c. The underlying assumption here is that חרב כהלל and therefore will be metame a Nazir, perhaps that kind of Tuma only applies to kohanim as the tahara of kohanim and the mikdash in general fall under the idea of עליה ותחללה כי חרבך הנפת עליה ותחללה - this might apply to Kohanim and not Nezirim

Thanks again,

Cheers,

Akiva Berger

Ronnie Cohen

שו"ת בנין ציון החדשות סימן כג

פסקים שלא להלכה למעשה

מה שכל מעכ"ת נ"י שהוא הי' נוהג לאסור בשתיית יין שנגע בו ישראל מחלל שבת בפרהסיא מפני שהוא מומר לכל התורה כולה והוכיח כן משו"ת המבי"ט שהביא בנקודת הכסף י"ד (סי' קכ"ד) לאסור בשתיית יין שנגעו בו קראים מפני שהם מחללים את המועדות והמה כמחללי שבתות. אמנם יש מי שחולק עליו ולכן שאל אותי איך דעתי בזה.

לענ"ד הדין עמו דכיון דמחלל שבת בפרהסיא הוא כמומר לכל התורה דינו כעובד ככבים /כוכבים/ ואפשר שאפילו המהרש"ל שהביא בנקודת הכסף שם שס"ל דקראים אינם אוסרים מודה בזה דקראים אינם מחללין שבתות רק מועדות מפני שחולקים על קביעות שלנו וששואה מחלל מועדות למחלל שבתות לא ס"ל. אבל במחלל שבת ממש דלכ"ע הוי מומר לכל התורה אפשר שגם המהרש"ל מודה. וא"ל כיון דגזירת יינם הוא משום בנותיהם והרי בנות מחללי שבתות לא נאסרו. ז"א דא"כ מומר לעבודת ככבים לא יאסור יין בשתי' ולפי מה דאמרינן בחולין (דף ד') אוסר וצ"ל כמש"כ הר"ן בחידושו שם וכמו שהעתיק גם מעכ"ת נ"י כיון דהוי ככתי גמור הוא בכלל גזירתן אעפ"י שאין בבנותיו איסור חתנות וא"כ ה"ה במומר לחלל שבת בפרהסיא. וכ"כ הרשב"א בשו"ת הביאו הב"י (סי' קי"ט) דמומר לחלל שבת בפרהסיא יינו יי"נ. והנה עד כה דברנו מעיקר הדין איך לדון מחלל שבת בפרהסיא אבל לפושעי ישראל שבזמנינו לא ידענא מה אדון בהם אחר שבעו"ה פשתה הבהרת לרוב עד שברובם חלול שבת נעשה כהיתר אם לא יש להם דין אומר מותר שרק קרוב למזיד הוא ויש בהם שמתפללים תפילת שבת ומקדשים קידוש היום ואח"כ מחללים שבת במלאכות דאורייתא ודרבנן והרי מחלל שבת נחשב כמומר בלבד מפני שהכופר בשבת כופר בבריאה ובבורא וזה מודה ע"י תפילה וקידוש ומה גם בבניהם אשר קמו תחתיהן אשר לא ידעו ולא שמעו דיני שבת שדומין ממש לצדוקין דלא נחשבו כמומרים אעפ"י שמחללין שבת מפני שמעשה אבותיהן בידיהם והם כתינוק שנשבה לבין עובדי ככבים כמבואר (סי' שפ"ה) וכ"כ גם המבי"ט (סי' ל"ז) ואפשר נמי דצדוקין שלא הורגלו בתוך ישראל ולא ידעו לעיקרי הדת ואינם מעיזין פניהם נגד חכמי הדור לא חשבי מזידין וכו' יע"ש. והרבה ממושעי הדור דומין להם ועדיפי מהם שמה שמחמיר הר"ש בקראים להחשיב יינם יי"נ אינו מפני חילול מועדות שדומה לשבת בלבד אלא מפני שכפרו גם בעיקרי הדת שמלין ולא פורעין ואין להם דיני גיטין וקדושין שע"ז בניהם ממזרים. ובזה רוב הפושעים שבזמנינו לא פרצו. ולכן לענ"ד המחמיר להחשיב נגיעת יין של הפושעים הללו לסתם יינם תבוא עליו ברכה. אכן גם למקילים יש להם על מה שיסמכו אם לא שמבורר לנו שידוע דיני שבת ומעיז פניו לחללו בפני עשרה מישראל יחד שזה ודאי כמומר גמור ונגיעת יינו אסור. כנלענ"ד הקטן יעקב.